

**การพัฒนาแนวทางส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัย
ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4**

THE GUIDELINES FOR DEVELOPMENT IN STRENGTHENING MORALITY OF DESIRABLE
IN A PART OF DISCIPLINE FOR STUDENTS IN OPPORTUNITY EXTENDED SCHOOL
UNDER UDONTHANI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 4

14

ศิวะรักษ์ ศรีละ*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิน บุตรดีสุวรรณ **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ 2) สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ 3) พัฒนาแนวทางส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้เบื้องต้นประกอบ 7 ด้าน 35 ตัวบ่งชี้ และประเมินองค์ประกอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน หัวหน้างานกิจการนักเรียน และผู้ปกครอง ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำนวน 172 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย และระยะที่ 3 ศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศด้านการมีวินัยของนักเรียนโดยการสังเกตและสัมภาษณ์นำมาออกแบบแนวทางส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียน และประเมินแนวทางที่สร้างขึ้น โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง และแบบประเมินแนวทาง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีองค์ประกอบจำนวน 7 ด้าน และตัวบ่งชี้จำนวน 35 ตัวบ่งชี้ 2) สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียน ของครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียน ของหัวหน้างานกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนของผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ผลการประเมินแนวทางพัฒนาแนวทางส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียน พบว่าโดยรวมมีความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: คุณลักษณะอันพึงประสงค์, วินัยของนักเรียน

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ABSTRACT

This research aims to: 1) study factors and indicators of guideline development on student's desirable characteristics on discipline promotion (DCDP) at Opportunity Expansion Schools (OES) under UdonThani Primary Education Service Area Office 4, 2) study existing condition, desirable condition and existing guidelines towards DCDP, and 3) develop guidelines for DCDP at OES. The study consisted of 3 phases: Phase 1 - DCDP factor and indicator investigation, Phase 2 - existing condition, desirable condition and existing guidelines towards DCDP studying, and Phase 3 - DCDP guideline designing. The sample consisted of five experts for Phase 1 studying. In Phase 2, the sample was randomized 172 stakeholders -school directors, teachers, heads of student affairs and guardians. In Phase 3, the sample was seven experts for DCDP guideline evaluation. The tools for this study were 5 -rated scale questionnaires, interviewing forms and Suitability and Feasibility Evaluation Form (SFES). Percentage, arithmetic means, standard deviation and Priority Analysis were used to analyze the obtained data. Findings: 1) The factors and indicators of DCDP at OES comprised seven aspects with 35 indicators. 2) From the existing condition of DCDP under school directors, it was found that there was moderate average score as a whole while desirable condition with DCDP of the students under school directors was at high average score. The existing condition of DCDP under the teachers was at moderate average score as a whole while desirable condition with DCDP under the teachers was at the highest average score. The existing condition of DCDP under the heads of student affairs was at high average score as a whole and desirable condition with DCDP under the heads of student affairs was at high average score. The existing condition of DCDP under the guardians was at moderate average score as a whole while desirable condition with DCDP under the guardians was at high average score. 3) The results of DCDP guideline evaluation for the OES was at high level of suitability and harmony as a whole while the feasibility of the DCDP guideline was at the highest level. Considering in many aspects, there were four sides with the highest level of suitability and three sides with high level while in aspects of harmony, there were three sides with the highest level and four sides with high level. According to the feasibility, there were four sides with the highest level and three sides with high level.

Keywords: Morality of Desirable, Discipline for Students

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสารความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ดังนี้ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ ด้านมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายสติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปฏิบัติและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) กิจกรรมแนะแนว 2) กิจกรรมนักเรียน และ 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 5 - 2)

การที่จะพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองนั้นจะต้องเริ่มจากการพัฒนาคนก่อน ซึ่งการจะพัฒนาคนนั้นถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่ง ต้องพัฒนาคนให้เป็นคนดี และมีคุณธรรมเสียก่อน จากนั้นจึงพัฒนาประเทศชาติ บ้านเมืองต่อไป ดังนั้นจึงต้องปลูกฝังหล่อหลอมคนตั้งแต่เบื้องต้นโดยมุ่งเน้นไปที่เด็กที่กำลังจะเติบโตขึ้นไปเป็นกำลังสำคัญของชาติบ้านเมืองในอนาคต ทำอย่างไรจึงจะทำให้เด็กเป็นคนดี มีคุณธรรมตามมาด้วยความเก่งและมีคุณภาพ นักเรียนคือผู้มีบทบาทสำคัญต่อชุมชน นักเรียนต้องมีความงดงามทางคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างให้แก่สังคมได้ วินัยเป็นองค์ประกอบสำคัญของการมีคุณธรรมจริยธรรมและการเป็นคนดี รวมถึงทำให้บุคคลดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข การขาดซึ่งวินัยจะทำให้สังคมเกิดความวุ่นวายปั่นป่วนรวมทั้งบุคคลก็ไม่สามารถดำรงตนได้อย่าง

ปกติสุข ปัจจุบันปัญหาการขาดวินัยนักเรียนเกิดขึ้นในทุกระดับการศึกษา อีกทั้งได้เพิ่มความหนักใจให้กับผู้บริหาร ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองมากขึ้น สภาพพฤติกรรมของนักเรียนในปัจจุบันที่ขาดวินัยมีหลายรูปแบบ เช่น การไม่ตั้งใจเรียน การหนีเรียน การแต่งกายไม่สุภาพ การรวมตัวกันเป็นแก๊ง การแสดงท่าที่ไม่เหมาะสมในสถานที่ต่าง ๆ การพกพาอาวุธ การยกพวกตีกัน ตลอดจนการแสดงความรักต่อกันในระหว่างนักเรียนหญิงและนักเรียนชายในลักษณะที่ไม่เหมาะสม (กาญจนา ศรีภาพสินธุ์, 2548, หน้า 7)

ปัจจุบันนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีปัญหาเกี่ยวกับการประพฤติผิดระเบียบวินัยเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งสาเหตุที่สำคัญก็คือไม่มีการรักษาวินัย นักเรียนแสดงพฤติกรรมออกมาในทางที่ไม่พึงปรารถนาของสังคม และฝ่าฝืนกฎ ระเบียบ วินัย ขาดความรับผิดชอบในการปฏิบัติตนต่อตนเอง และส่วนรวมอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านพฤติกรรมของนักเรียน เช่น นักเรียนพูดจาไม่ไพเราะ แต่งกายไม่เรียบร้อย ไม่มีสัมมาคารวะ ไม่รู้จักกาลเทศะ ไม่นำขยะไปทิ้งถังขยะ ไม่ส่งงาน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาชอบลอกเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จึงทำให้การเรียนการสอนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลงซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่านักเรียนในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการเรียนน้อยมาก เพราะนักเรียนขาดวินัยในตนเอง รวมถึงผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องไปประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจการครองชีพสูงขึ้นไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนลูกได้อย่างเต็มที่การอบรมบ่มนิสัยและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจึงตกมาเป็นหน้าที่ของโรงเรียน ดังนั้นการที่จะพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกายสติปัญญา ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ป้องกันและช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังไว้โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจึงเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาวินัยของนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4, 2557:67) ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ต้องคอยกำกับดูแลนักเรียนให้เกิดความสนใจในการเรียน เสริมสร้างวินัยแก่นักเรียนให้มีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและต่อสังคม

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนเห็นว่า เพื่อให้การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียน เป็นไปตามความคาดหวังของผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และให้มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งการที่จะพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการมีวินัยของผู้เรียนจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายร่วมกันไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน หัวหน้างานกิจการนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การพัฒนาแนวทางส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการควบคุมตนเอง มีความตั้งใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน กระทำตามข้อตกลง ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์สังคม และมีเหตุผล 2) ด้านการมีความรับผิดชอบ 3) ด้านความเป็นผู้นำ เสียสละให้ความร่วมมือ ใช้กิริยาวาจาที่เหมาะสม รับฟังและเคารพสิทธิของผู้อื่น 4) ด้านความขยันอดทน 5) ด้านความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น พึ่งตนเองได้ 6) ด้านความซื่อสัตย์ รักและจริงใจเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ด้วยกัน และ 7) ด้านการตรงต่อเวลา รวมทั้งการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียน จากโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่น (Best Practices) ด้านการส่งเสริมวินัยนักเรียน ว่าเป็นอย่างไร เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ได้นำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนา ซึ่งจะส่งผลให้การส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัย ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีระเบียบวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัย ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4
2. ได้ทราบสภาพปัญหา สภาพที่พึงประสงค์และวิธีส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4
3. ได้แนวทางส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4
4. เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในเขตพื้นที่ ที่จะนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนให้มีคุณภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการเกี่ยวกับการมีวินัยของนักเรียนจากนักวิชาการ ดังนี้ Auubel, D.P. 1968, pp. 459 - 460 Wiggins, 1971, p. 289 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 3 กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 12 - 13 อำนาจ จันทรมหา, 2542, หน้า 7 - 8 สุรพงษ์ ชูเดช, 2542, หน้า 40 กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2542, หน้า 65 ทิศนา ขัมมณี, 2542, หน้า 24 สุโท เจริญสุข, 2547, หน้า 288 ได้องค์ประกอบการมีวินัยของนักเรียน 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการควบคุมตนเอง มีความตั้งใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน กระทำตามข้อตกลง ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์สังคม และมีเหตุผล 2) ด้านการมีความรับผิดชอบ 3) ด้านความเป็นผู้นำ เสียสละให้ความร่วมมือ ใช้กิริยาจาที่เหมาะสม รับฟังและเคารพสิทธิของผู้อื่น 4) ด้านความขยันอดทน 5) ด้านความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น พึ่งตนเองได้ 6) ด้านความซื่อสัตย์ รักและจริงใจเมตตาสงสารต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ด้วยกัน 7) ด้านการตรงเวลา

ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตตามระยะการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1

1. ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาองค์ประกอบของการมีวินัยของนักเรียน ซึ่งได้จากการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการเกี่ยวกับการมีวินัยของนักเรียนจากนักวิชาการ ดังนี้ Auubel, D.P. 1968, pp. 459 - 460 Wiggins, 1971, p. 289 กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, 2541, 12 - 13 อำนาจ จันทรมหา, 2542, หน้า 7 - 8 สุรพงษ์ ชูเดช, 2542, หน้า 40 กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2542, หน้า 65 ทิศนา ขัมมณี, 2547, หน้า 24 ได้องค์ประกอบที่นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ด้านการมีวินัยของนักเรียน 7 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการควบคุมตนเอง มีความตั้งใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน กระทำตามข้อตกลง ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์สังคมและมีเหตุผล

1.2 ด้านการมีความรับผิดชอบ

1.3 ด้านความเป็นผู้นำ เสียสละให้ความร่วมมือใช้กิริยาจาที่เหมาะสม รับฟังและเคารพสิทธิของผู้อื่น

1.4 ด้านความขยันอดทน

1.5 ด้านความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น พึ่งตนเองได้

1.6 ด้านความซื่อสัตย์ รักและจริงใจเมตตาสงสารต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ด้วยกัน

1.7 ด้านการตรงต่อเวลา

2. ขอบเขตประชากร และกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้

2.1 มีประสบการณ์ทางการบริหารในสถานศึกษาอย่างน้อย 10 ปี

2.2 จบการศึกษามากกว่าปริญญาโททางการศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง

2.3 มีผลงานเป็นที่ยอมรับในวงการวิชาชีพการบริหารการศึกษาตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป เช่น เป็นผู้บริหารต้นแบบ เป็นผู้บริหารดีเด่น

ระยะที่ 2

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ แนวทางส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีระเบียบวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส ทั้ง 7 ด้าน

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน หัวหน้างานกิจการนักเรียน และผู้ปกครองแต่ละช่วงชั้น ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำนวน 45 โรงเรียน จำแนกเป็น

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน หัวหน้างานกิจการนักเรียน และผู้ปกครองแต่ละช่วงชั้น ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำนวน 172 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน Krejcie and Morgan (ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553, หน้า 35) และ ใช้เทคนิคการสุ่มอย่างง่าย ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ระยะที่ 3

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

แนวทางส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียน 7 ด้าน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจากโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ Best Practice ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โรงเรียนละ 4 คน จาก 3 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 12 คน โดยแบ่งเป็นดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ระยะที่ 1 การประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 ประชากร ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ครูผู้สอน 3) หัวหน้างานกิจการนักเรียน และ 4) ผู้ปกครอง ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มของประชากร ซึ่งได้มาโดย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี และ มอร์แกน สุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 172 คน

ระยะที่ 3 การศึกษาแนวทางจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการมีวินัยของนักเรียน โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 1 คน หัวหน้างานกิจการนักเรียน จำนวน 1 คน และผู้ปกครอง จำนวน 1 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 โรงเรียนทั้งสิ้น 12 คน ประเมินแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 เป็นแบบประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้องและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียน มี 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียน ตอนที่ 3 แบบสอบถามพิจารณาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียน แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ฉบับ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 41 ข้อ สำหรับครูผู้สอน หัวหน้างานกิจการนักเรียน และผู้ปกครอง จำนวน 49 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามสภาพปัจจุบันสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .97 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .97 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันสำหรับครูผู้สอน หัวหน้างานกิจการนักเรียน และผู้ปกครอง มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .97 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์สำหรับครูผู้สอน หัวหน้างานกิจการนักเรียน และผู้ปกครอง มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .98

ระยะที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้องและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียน

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การหาคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Item – Total Correlation) และค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ของ Cronbach การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (SPSS) โดยข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปใช้วิธีแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และในการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความต้องการ PNI modified

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีองค์ประกอบจำนวน 7 ด้าน และตัวบ่งชี้จำนวน 35 ตัวบ่งชี้
2. สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนของครูผู้สอน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ระดับปานกลาง 6 ด้าน สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และระดับมาก 4 ด้าน สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนของหัวหน้างานกิจการนักเรียน พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ระดับปานกลาง 4 ด้าน สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และระดับมาก 4 ด้าน สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียน ของผู้ปกครอง พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และระดับมาก 4 ด้าน
3. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. การสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 องค์ประกอบของการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านความซื่อสัตย์ รักและจริงใจเมตตาสงสารต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ด้วยกัน 2) ด้านความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่นพึ่งตนเองได้ 3) ด้านความขยันอดทน 4) ด้านการมีความรับผิดชอบ 5) ด้านความเป็นผู้นำ เสียสละ ให้ความร่วมมือ ใช้กิริยาที่เหมาะสม รับฟังและเคารพสิทธิของผู้อื่น 6) ด้านการควบคุมตนเอง มีความตั้งใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน กระทำตนตามข้อตกลง ปฏิบัติตามเกณฑ์สังคม และมีเหตุผล 7) ด้านการตรงต่อเวลา ซึ่งองค์ประกอบของการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส ทั้ง 7 ด้านนี้ นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลมีวินัยในตนเองเป็นพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาในทุกด้านรวมถึงการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังที่อุมาพร ตรังคมบุรณ์ (2542, หน้า 25 - 26) ได้นำเสนอว่าการมีวินัยเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะช่วยให้บุคคลดำรงตนอยู่ในความถูกต้องและพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดที่ตนมี บุคคลที่มีวินัยจะรู้ด้วยตนเองว่าสิ่งใดควรทำ และสิ่งใดไม่ควรทำ ทำให้สามารถควบคุมตนเองได้ดีโดยไม่ต้องมีผู้อื่นหรือกฎเกณฑ์มาคอยควบคุม แต่หากไม่มีวินัยก็จะเกิดความยุ่งเหยิงหลายด้านทั้งในด้านสังคม ครอบครัว และชีวิตของบุคคล สอดคล้องกับ วัชรารักษ์ ทันไชย (2556, หน้า 78 - 83) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียนโดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2. การศึกษาสภาพปัจจุบันการพัฒนาแนวทางส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารเห็นว่าโรงเรียนมีกลยุทธ์และกระบวนการในการสอดแทรกกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีวินัยของนักเรียน

ลงไปเป็นหลักสูตรสถานศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียนอยู่ตลอด สอดคล้องกับทฤษฎีหลักการในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของ ทิศนา ขัมมณี (2542, หน้า 1 - 33) ใช้แรงเสริมที่เหมาะสมและถูกหลักการ ใช้ตัวเสริมแรงทางสังคม เช่น การให้คำยกย่องชมเชย ให้เกียรติ รางวัลเป็นสิ่งที่แตกต่างกับสิ่งของผู้ปรับพฤติกรรมต้องการให้ทำกิจกรรมที่ชอบ เช่น การอ่านหนังสือการ์ตูน การเล่นเกมที่นักเรียนชอบ สอดคล้องกับ จานงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ (2541, หน้า 21 - 36) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านการตรงต่อเวลา ที่ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้บริหารเห็นว่าควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านการตรงต่อเวลาให้เกิดขึ้นกับนักเรียน สอดคล้องกับ รุจิร ภูสาระ (2544, หน้า 29) การทำกิจกรรมใด ๆ ให้สำเร็จไปตามเวลาที่กำหนดไว้ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง และเมื่อรู้ว่าทำสิ่งใดล่าช้ากว่ากำหนดก็ไม่นั่งนอนใจ ควรรีบทำงานนั้นให้สำเร็จเพื่อให้ล่าช้ากว่ากำหนดมากกว่าเดิม สอดคล้องกับ จักรี งามสมบัติ (2555, หน้า 157 - 168) การจัดกิจกรรมส่งเสริมวินัยนักเรียนควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับสุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย (2543, หน้า 19 - 21) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ รักและจริงใจเมตตาตาสงสารต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ด้วยกัน

การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาแนวทางส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารเห็นว่านักเรียนควรได้รับการส่งเสริมวินัยทุกด้านไม่ว่าจะเป็นวินัยต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2544, หน้า 23) การใช้ระเบียบข้อบังคับกฎหมาย หรือกฎเกณฑ์เพื่อเป็นเครื่องมือรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสงบสุขของโรงเรียนหรือในสังคม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการตรงต่อเวลา ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารเห็นว่าการตรงต่อเวลาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเพราะบุคคลที่สามารถควบคุมตนเอง และปฏิบัติตามระเบียบข้อตกลงของสังคม นั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้สำเร็จ สอดคล้องกับ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต, 2545, หน้า 12) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น พึ่งตนเองได้ ที่ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้เนื่องจากบริหารเห็นว่าครูผู้สอนในโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นกล้าแสดงออก และได้ปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสได้พัฒนาตนเอง สอดคล้องกับ Lindenfield (1995, pp. 4 - 9)

การศึกษาสภาพปัจจุบันการพัฒนาแนวทางส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ของครูผู้สอน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนเห็นว่าโรงเรียนควรมีนโยบายการส่งเสริมวินัยอย่างเคร่งครัด ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมวินัยนักเรียน สอดคล้องกับ เฉลิมวุฒิ ชื่นตา (2553, หน้า 54 - 57) สอดคล้องกับ Wilson (2007, p. 1) ได้ศึกษาการวางแผนการปรับปรุงโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เกี่ยวกับการแก้ปัญหาวินัยในโรงเรียนด้านการรักษาความปลอดภัย และสิ่งแฉล้มจากการศึกษาโรงเรียนในเขตพื้นที่โดยรอบ ของรัฐจอร์เจีย จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับการเสริมสร้างควมมีวินัยให้เกิดขึ้นกับนักเรียนนั้น ได้แก่ ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา ความอบอุ่นของครอบครัว ที่อยู่อาศัย อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ และรูปแบบการจัดกิจกรรมในโรงเรียนจะมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างวินัยให้กับนักเรียน นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์รักและจริงใจเมตตาตาสงสารต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ด้วยกัน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความขยันอดทน ที่งานวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนเห็นว่านักเรียนขาดความสนใจไม่ให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามตามกฎ ระเบียบ และเข้ากิจกรรมส่งเสริมวินัยครูขาดการวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมวินัยที่เหมาะสม ผู้ปกครองไม่มีเวลาอบรมวินัยนักเรียนอย่างเข้มงวดเนื่องจากต้องไปทำงานนอกบ้านและโรงเรียนขาดการนิเทศ ติดตามผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมวินัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาแนวทางส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ของครูผู้สอน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนมีความต้องการให้นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมรวมถึงวินัยในทุกด้านโรงเรียนต้องมีแผนงานโครงการกระบวนการในการพัฒนานักเรียนอย่างชัดเจนเพราะกระบวนการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ปลุกฝังให้เกิดความเจริญงอกงามทางการมีความประพฤติและปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับหลักศีลธรรมอันดีงามทางศาสนา อันเป็นกระบวนการในการสร้างจิตสำนึกที่ดี จิตสำนึกที่รับผิดชอบและรู้จักแยกแยะสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำออกจากกันได้ด้วยตนเองให้เกิดขึ้นอย่างถาวรในจิตใจของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับจานงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ (2541, หน้า 21 - 36) ซึ่งกล่าวว่า แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญที่สุด คือ การพัฒนาจิตใจ (Spiritual development) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการตรงต่อเวลา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำ เสียสละ ให้ความร่วมมือ ใช้กิริยาที่เหมาะสม รับฟังและเคารพสิทธิของผู้อื่น ที่งานวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนเห็นว่า การตรงต่อเวลาและด้านความเป็นผู้นำ เสียสละ เป็นสิ่งสำคัญที่นักเรียนควร

ได้รับการปลูกฝังเป็นอันดับแรกจำเป็นต้องสอดแทรกค่านิยม การตรงต่อเวลา ลงในหลักสูตรการเรียนการสอนโดยบูรณาการให้สอดคล้องกับทุกกลุ่มสาระวิชาแล้วต่อยอดไปสู่กิจกรรมในเชิงปฏิบัติ มีการมีการนิเทศติดตาม กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวรัตน์ พึ่งเกษม (2556, หน้า 73 - 77) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนควรสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมด้านความเป็นผู้นำให้กับนักเรียนในเรื่องความเสียสละ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การให้อภัยซึ่งกันและกัน โดยการใช้กระบวนการกลุ่ม กิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี ทำให้เด็กรู้จักการแบ่งงาน และแบ่งหน้าที่อย่างเสมอภาคทุกคนโดยไม่ลำเอียง

การศึกษาสภาพปัจจุบันของการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ของหัวหน้างานกิจการนักเรียน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากหัวหน้างานกิจการเห็นว่าสถานศึกษามีการดำเนินการส่งเสริมวินัยนักเรียนอย่างต่อเนื่องมีการสอดแทรกวินัยนักเรียนผ่านทางกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญต่อการส่งเสริมวินัยของนักเรียนรวมทั้งการจัดกิจกรรมโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมภายในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนุ แต้งงาม (2555, หน้า 109 - 115) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิเคราะห์ซึ่งพิจารณาตามกรอบแนวคิด 3 ด้าน คือ การจัดกิจกรรมโฮมรูม การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนและการจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมวินัยนักเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความซื่อสัตย์ รักและจริงใจเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ด้วยกัน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการตรงต่อเวลา ที่งานวิจัยออกมาเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า หัวหน้างานกิจการนักเรียนเห็นว่า นักเรียนควรได้รับการปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตควบคู่ไปกับการตรงต่อเวลา ต้องปลูกฝังให้ลึกเข้าไปในจิตใจไม่ใช่สอนกันเพียงผิวเผินจึงเป็นบทบาทของครูทุกคนในโรงเรียน และผู้บริหารที่ต้องทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีการปลูกฝังจิตสำนึกเรื่องความสุจริต ทำให้ผู้เรียนเกิดศรัทธา สร้างยุทธศาสตร์ในการเพิ่มระเบียบวินัยนักเรียน สอดคล้องกับ ข้าเรียง วุฒิจันทร์ (2542, หน้า 81) ที่ได้ศึกษาทฤษฎีการสร้างวินัยและจริยธรรมแบบสามมิติ ซึ่งมี 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การสร้างศรัทธา ขั้นที่ 2 การสร้างพฤติกรรมแบบอย่าง ขั้นที่ 3 การปฏิบัติเป็นนิสัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura (1977, p. 59) ที่กล่าวว่ามนุษย์จะไม่สามารถเรียนรู้ถ้าจำการกระทำของตัวเองไม่ได้ ดังนั้น ในการเรียนรู้โดยการสังเกต กระบวนการจดจำการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่ตัวแบบแสดงออกจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญ

การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ของหัวหน้างานกิจการนักเรียน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการตรงต่อเวลา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความเป็นผู้นำ เสียสละให้ความร่วมมือ ใช้กิริยาที่เหมาะสม รับฟังและเคารพสิทธิของผู้อื่น ที่งานวิจัยออกมาเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า หัวหน้างานกิจการนักเรียนมีความต้องการให้ส่งเสริมและพัฒนาวินัยของนักเรียนโดยด้านที่มีความต้องการให้พัฒนามากที่สุดคือด้านการตรงต่อเวลา เพราะการตรงต่อเวลาเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานได้ประสบความสำเร็จ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร สอดคล้องกับ รุจิ ภูสาระ (2544, หน้า 31) การปฏิบัติตนเป็นคนตรงต่อเวลาทำให้ได้รับประโยชน์ ดังนี้ 1. ทำให้การดำเนินงานสำเร็จตามหมายกำหนดการ ไม่ล่าช้า 2. ได้รับการยกย่องเป็นบุคคลที่มีเกียรติ เนื่องจากไม่ทำงานหรือผู้อื่นเสียหาย 3. อาจได้รับมอบหมายงานที่สำคัญบางอย่างให้ทำเพิ่มขึ้น เพราะได้รับการไว้วางใจว่าเป็นคนตรงต่อเวลา 4. มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เพราะเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ 5. มีมิตรมาก อยากคบหาสมาคมและอยากร่วมทำงานด้วย โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครู ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เป็นผู้นำในชุมชนได้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการตรงต่อเวลาอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยแบบประชาธิปไตยในห้องเรียนเพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสูง ซึ่งสอดคล้องกับ Gorrisson (1995, p. 190) ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับการสร้างวินัยหรือการมีระเบียบวินัย แบบประชาธิปไตยในห้องเรียนจะช่วยส่งเสริมและปลูกฝังให้เด็กเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสูง สามารถควบคุมตนเองได้

การศึกษาสภาพปัจจุบันของการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ของผู้ปกครอง โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความซื่อสัตย์ รักและจริงใจเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ด้วยกัน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความขยันอดทน ทั้งนี้ที่งานวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้เนื่องจากว่า ผู้ปกครองเห็นว่านักเรียนควรได้รับการปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุก ๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2545, หน้า 5 - 11) ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ควรพัฒนาให้เกิดขึ้นในเยาวชนไทย 3 ด้าน คือ 1. ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ การรู้จัก

และเข้าใจตนเองและผู้อื่น ความตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียรและใฝ่รู้ ความรับผิดชอบ ความประหยัด ความอดทน ความสามัคคีการทำงานเป็นกลุ่ม การมีสัมมาคารวะ ความสามารถในการวิเคราะห์ ไม่พัวพันสิ่งมอมเมาและสิ่งเสพติดให้โทษ 2. ด้านความสามารถในการทำงานอย่างมีคุณภาพ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในกิจกรรม ลักษณะพื้นฐานของการมีทักษะการทำงาน 3. ด้านคุณค่าที่ให้ออกสังคม ได้แก่ ความตื่นตัวต่อปัญหา ความกล้าหาญ จริยธรรมที่จะจรรโลงความถูกต้องในสังคม และอุดมการณ์ปณิธานในการทำประโยชน์เพื่อสร้างสรรค์

การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ของผู้ปกครอง โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการตรงต่อเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คมศิลป์ วงศ์พรมษา (2554, หน้า 111 - 114) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนประชาพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษามหาสารคาม เขต 26 โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการเชิงคุณภาพ มีประเด็นดังนี้ ผลจากการศึกษาในระยะที่ 1 ทำให้ทราบพฤติกรรมที่ไม่มีระเบียบวินัยของนักเรียนการขาดระเบียบวินัยในตนเอง พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม พฤติกรรมที่เป็นปัญหาโดยรวมด้านการแต่งกาย ความสะอาด และการตรงต่อเวลาของนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความเป็นผู้นำ เสียสละ ให้ความร่วมมือ ใช้กิริยาที่เหมาะสม รับฟังและเคารพสิทธิ์ของผู้อื่น ทั้งนี้งานวิจัยออกมาเป็นเช่นนั้นเนื่องจากว่าผู้ปกครองเห็นว่า โรงเรียนมีการส่งเสริมกิจกรรมแสดงออกในด้านที่ดีอยู่เสมอ มีการประเมินพฤติกรรมนักเรียนอยู่เสมอและมีผู้รับผิดชอบ และโรงเรียนได้เข้มงวด กวดขันความประพฤติของนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมทั้งให้นักเรียนได้รับการพัฒนาระเบียบวินัยด้านการตรงต่อเวลา เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหาร ครู คุรุร่วมกันหาแนวทางส่งเสริมวินัยด้านการตรงต่อเวลาของนักเรียน ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนด้านการตรงต่อเวลาโดยควรส่งเสริมให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดแทรกวินัยในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ สัตยากุล (2555, หน้า 87 - 89) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมระเบียบวินัยในสถานศึกษาเอกชนจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีประเด็นในการศึกษา ดังนี้ 1) จากผลการวิจัยข้อ 1 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมระเบียบวินัยนักเรียนในสถานศึกษาเอกชนจังหวัดอุบลราชธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมระเบียบวินัยนักเรียน ด้านที่ 3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดแทรกวินัยในกลุ่มสาระการเรียนรู้มากที่สุด สอดคล้องกับ พันัส หันนาคินทร์ (2542, หน้า 38 - 39) พบว่า ปัจจัยที่ช่วยเสริมในการปลูกฝังควมมีวินัยอื่น ๆ ประกอบด้วย ศรัทธา ความรัก หรือเป็นกัลยาณมิตร ถ้าบุคคลมีศรัทธา มีความรัก หรือเป็นกัลยาณมิตรแล้วจะทำให้โน้มน้าวให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม ก็จะเป็นการเสริมสร้างบุคคลผู้นั้นให้เป็นผู้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัยได้ ทำให้นักเรียนมีความไว้วางใจต่อเพื่อนที่ปรารถนาดีต่อกัน รู้จักปรับตนเองให้เป็นผู้มีวินัยด้านการแต่งกายที่ถูกระเบียบ มีความตรงต่อเวลา มาโรงเรียนทันเข้าแถวเคารพธงชาติได้ร่วมรับรู้กิจกรรมต่าง ๆ เช่นเดียวกับเพื่อน ๆ เข้าห้องเรียนพร้อมกัน ความรู้สึกที่ถูกว่า กล่าวหรือถูกตำหนิหมดไป นักเรียนมีความเชื่อมั่น มีสมาธิในการเรียนยอมส่งผลให้การเรียนดีขึ้น ทำงานที่ได้รับมอบหมายมีประสิทธิภาพ ดีขึ้น

3. ผลการประเมินแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่ามีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ความสอดคล้อง โดยรวมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ที่ดูแลด้านการจัดการเรียนรู้ด้านการมีระเบียบวินัยของนักเรียน และด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ครูที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการมีวินัยของนักเรียน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้านการมีวินัยของนักเรียนเป็นอย่างดี อีกทั้งเมื่อเห็นองค์ประกอบการดำเนินงาน แนวทางการส่งเสริมวินัยนักเรียน ทำให้สามารถตัดสินใจที่จะประเมินออกมาได้ว่าแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้นมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ความสอดคล้อง อยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งการจะพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยนักเรียนให้มีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายไม่ว่าจะเป็นด้านครอบครัว ชุมชน สังคม คอยให้คำแนะนำชี้แจงถึงการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง ฝึกนักเรียนให้รู้จักการบังคับตนเองอย่างมีเหตุผล ให้ความสำคัญเมื่อเด็กทำถูกต้อง และชมเชย ใช้วิธีการชักจูงให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542, หน้า 80 - 81) หลักของการสร้างวินัยและสร้างเจตคติที่ดีด้านการมีวินัยให้เกิดขึ้นกับนักเรียนโดยคำนึงถึงความรู้สึก จิตใจและความสามารถในการพัฒนาตามระดับอายุ การสอนวินัยด้วยความรัก และให้สิ่งที่ดีที่เด็กจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีความรู้สึกที่ดีกับการมีวินัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย ควรส่งเสริมการนำแนวทางการพัฒนาส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ไปใช้พัฒนานักเรียนในสถานศึกษาโดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมวินัยอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการนำไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของงานได้จริง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนำแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส ไปให้กับครูผู้สอนได้ทดลองใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมวินัยนักเรียนให้มีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลการนำแนวทางการพัฒนาส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความร่วมมือกับชุมชนในการเสริมสร้างวินัยนักเรียนเพื่อดึงให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างวินัยให้กับบุตรหลาน

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพโดยการเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสกับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา.
- _____. (2545). *การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเอง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545 ก). *กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- กาญจนา ศรีภาพสินธุ์. (2548). *การบริหารกิจการนักเรียน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542). *การเลี้ยงดูลูกก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ: โชติสุขการพิมพ์.
- คมศิลป์ วงศ์พรหมษา. (2554). *การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนประชาพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษามหาสารคาม เขต 26*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จันทน์ อติพัฒนสิทธิ์. (2541). *การพัฒนาจริยธรรม*. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 13(1), 21 - 36.
- จักรี งามสมบัติ. (2555). *การวิจัยเพื่อพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนบ้านโคกใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เฉลิมวุฒิ ชื่นตา. (2553). *การพัฒนานักเรียนในตนเองของนักเรียนโรงเรียนบ้านจะคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- จำเริญ วุฒิจันทร์. (2542). *คู่มือจริยธรรมศึกษาประถมศึกษาปีที่ 5 - 6*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ทิศนา แคมมณี. (2542). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สมชายการพิมพ์.
- นวรรตน์ พึ่งเกษม. (2556). *การศึกษาวินัยนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2543). *ทศวรรษธรรมทัศน์พระธรรมปิฎก*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- พนัส หันนาคินทร์. (2542). *การสอนค่านิยมและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิณเนศ.
- ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา. (2553). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- มนู แต่งงาม. (2555). การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- รุจิร ภูสาระ. (2544). แบบเรียนแนวหน้า ชุดพัฒนากระบวนการหลักสูตรใหม่กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย 6. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์..
- วันเพ็ญ สัตยากุล. (2555). แนวทางการส่งเสริมระเบียบวินัยนักเรียนในสถานศึกษาเอกชนจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วัชรกร ทนไชย. (2556). การศึกษาวินัยนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองผักขมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศ.ช.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2552). แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุรพงษ์ ชูเดช. (2542). ผลของการฝึกอบรมตามแนวทางไตรสิกขาที่มีต่อการพัฒนานิสัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร,
- สุวิมล ร่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). รายงานผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม ระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย : การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. (2557). แผนปฏิบัติการประจำปี ปีงบประมาณ 2557. อุดรธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2542). สร้างวินัยให้ลูกคุณ. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว.
- อำนาจ จันทรมหา. (2542). การศึกษาจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนนักศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Ausubel, D.P. (1968). *Educational Psychology : A Cognitive View*. New York: Holt Rinehart and Winton.
- Bandura, Albert. (1997). *Social Learning Theory*. (3rd ed). New York: Englewood.
- Garrison, K. (1959). A student disciplinary practices in two Georgia high school. *The Journal of Educational Research*, 53(2), 153 - 156.
- Lindenfield, Gael. (1995). *Self -Esteem*. California: Thorsons.
- Wiggins, J.S. (1971). *The Psychology of Personality*. Reading, MA: Addison -Wesley.
- Wilson SJ. (2007). School -base interventions for aggressive and disruptive behavior: update of a meta -analysis. *Dissertation Abstracts International*, 33(2Suppl), S130 - 43.